

12.3.2024

Sisäministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi koskien kansainvälistä suojelua hakevalle, tilapäistä suojelua saavalle ja ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntaa myönnettävän vastaanottorahan ja käyttörahan tarkistamista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettua lakia.

Vastaanottodirektiivi edellyttää vastaanottorahan sitomista kansalliseen sosiaaliturvaan. Esityksessä vastaanottorahan määrä ehdotetaan laskettavaksi sille tasolle, joka on mahdollista suhteessa kansalliseen sosiaaliturvaan. Kansallisen sosiaaliturvan vertailukohdaksi ehdotetaan kiireellistä toimeentulotukea, jota myönnetään välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon turvaamiseksi esimerkiksi tilapäisesti Suomessa oleskeleville.

Esitys on valmisteltu väliaikaisena. Tarkoituksena on varmistaa, että vastaanottorahan perusosan määrä ei vastaanottorahaan kohdistuvan indeksijäädätyksen seurauksena laske kiireellisen toimeentulotuen alle.

Vastaanottorahan määrä arvioidaan uudelleen keväällä 2024 käynnistyvän vastaanottolain uudistamishankkeen aikana. Pysyvämpi muutos on mahdollista valmistella, kun hallitusohjelman mukainen toimeentulotukilain kokonaisuudistus etenee ja toimeentulotukea koskevat muutokset ovat tiedossa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Laki olisi voimassa 31.12.2025 asti.

Valtiovarainministeriön lausunto

Esityksellä toteutetaan Petteri Orpon hallitusohjelmassa vastaanottotoiminnalle asetettuja säästötavoitteita. Hallitusohjelman B-liitteessä on kohdennettu vastaanottorahan alentamiselle perustuslain ja vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin säästöä 13 milj. euroa v. 2024, 8 milj. euroa v. 2025 ja 4 milj. euroa tämän jälkeisille vuosille.

Säästöjen määrään vaikuttavat vastaanoton asiakkaiden määrä, asiakaskunnan rakenne, vastaanottokeskuksen majoitusmuoto sekä vastaanottojärjestelmässä oleskeltu aika. HE-luonnoksen valmistelussa käytettyjen maahanmuuton olettamien mukaan vastaanoton piirissä arvioidaan olevan 30 000 henkilöä v. 2024 ja 20 000 henkilöä v. 2025, jolloin säästöjä syntyisi arviolta 8,6 milj. euroa vuonna 2024 ja 9,7 milj. euroa vuonna 2025. Säästöjen arvioidaan jäävän vajaat 3 milj. euroa hallitusohjelmassa määriteltyä, vuosille 2024–25 asetettua yhteenlaskettua 21 milj. euron säästötavoitetta pienemmiksi.

Valtiovarainministeriö pitää ymmärrettävinä esitysluonnoksessa esitettyjä perusteluita sille, että esitysluonnoksen mukainen säästö määrä ei täysin vastaa hallitusohjelman laatimisen yhteydessä arvioitua säästön euromääräistä mitoitusarvoa. Vastaanotto- ja käyttörahan määrä tarkistetaan vuosittain siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Esityksen säästöarvioon vaikuttaa indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annettu laki (1296/2023), jonka mukaan vastaanottorahan ja käyttörahan määrää ei tarkisteta mainittuina vuosina. Laki ei kuitenkaan koske toimeentulotukea, johon tehdään vuosittaiset indeksitarkistukset normaalisti. Näin ollen lausunnolla olevan esityksen mukaista vastaanottorahan säästöä ei voida mitoittaa huomioimatta edellä mainittua indeksijäädytystä, jotta kiireellisen toimeentulotuen määrä ei ylittäisi vastaanottorahan määrää.

Säästön mitoituksen tarkemmaksi arvioimiseksi valtiovarainministeriö pyytää kuitenkin esityksen jatkovalmistelussa huomioimaan viimeisimmän, maaliskuussa päivitetyn arvion maahanmuuton olettamista, vaikka eroavaisuudet HE-luonnoksen taustalla oleviin oletuksiin eivät ole merkittäviä. Maaliskuussa päivitettyjen oletuksien mukaisesti vastaanoton piirissä on 33 000 henkilöä v. 2024 ja 22 000 henkilöä v. 2025. Oletusmuutoksien voi odottaa kasvattavan hieman arvioita esityksellä saavutettavasta säästö määrästä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että nyt esitetty ehdotus vastaanottolain muuttamisesta ainoastaan väliaikaisesti on perusteltu. Esitysluonnoksen mukaan pysyvämpi muutos voisi olla mahdollista valmistella keväällä 2024 alkavan vastaanottolain uudistushankkeen yhteydessä, kun hallitusohjelman mukaisen toimeentulotukilain kokonaisuudistuksen toimeentulotukea koskevat muutokset ovat tiedossa.

Valtiovarainministeriö toteaa lopuksi, että koska esityksellä olisi vaikutusta vuoden 2024 talousarvioon, se tulee valmistella vuoden 2024 lisätalousarvioon liittyvänä budjettilakina. Koska kevään tavanomaisella aikataululla valmisteltavassa lisätalousarviossa päätetyt määrärahat ovat käytettävissä arviolta 1. heinäkuuta alkaen, tulee esityksessä esittää vuodelle 2024 eli tässä tapauksessa heinä-joulukuulle 2024 kohdistuva määrärahatarve, kuten lausunnossa olleessa esitysluonnoksessa on ilmeisesti pyrittykin tekemään. Laskentaperusteet tulisi

tämän osalta kirjoittaa selkeästi auki esityksen taloudellisia vaikutuksia koskevaan kohtaan.

Määräraharesursoinnista päätetään normaaliin tapaan osana talousarvio- ja JTS-päätöksentekoa.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Budjettineuvos

Lauri Taro

VN/23816/2023-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: